

Opetus- ja kulttuuriministeriö

PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo@minedu.fi,

rahoitus@minedu.fi

OKM/26/010/2016

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää Vantaan kaupungilta lausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 §:n muuttamisesta.

Vantaan kaupungin lausunto

Ammatillinen peruskoulutus

Hallituksen esityksessä esitetään, että ammatilliseen koulutukseen kohdistetaan 190 miljoonan euron säästöt vuodesta 2017 lukien. Säästö toteutettaisiin määräämällä ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen enimmäismäärän perusteena oleva opiskelijamäärä järjestämislopun mukaista enimmäisopiskelijamäärää alhaisemmalle tasolle (-12,5 %).

Tämä tarkoittaa Vantaalle 3, 4 miljoonan euron leikkausta ammatillisen koulutuksen valtionosuuteen. Ammatilliseen koulutukseen on kohdistunut säästöjä jo viime hallituskaudella. Tällä hallituskaudella valtion rahoitusta on vähentänyt mm. takuukorotuksen poistuminen ja nuorten aikuisten osaamisohjelman loppuminen. Vantaan ammattiopisto Variassa joudutaan tekemään huomattavia toiminnallisia muutoksia, jotta oppilaitos pystyy toimimaan esitetyllä valtionosuuden yksikkö hinnalla. Muutokset on tarkoitettu toteutettavaksi vuonna 2017, jolloin suurin rahoituksen leikkaus tapahtuu. Ammatillisen koulutuksen rakenteelliset muutokset tulevat voimaan uuden toimintalainsäädännön mukaisina vuonna 2018. Koulutuksen järjestäjä joutuu näin ollen tekemään rahoitusmuutosten vuoksi nopeita väliaikaisia muutoksia ennen kuin rakenteelliset uudistukset tulevat voimaan. Vasta uuden toiminta- ja rahoituslainsäädännön ja uusien järjestämislopun varmistuttua koulutuksen järjestäjä voi tehdä pitkän aikavälin suunnittelua toiminnan muutoksista ja talouden saattamisesta tasapainoon. Siksi säästöjä ei kannattaisi tehdä ehdotetun mukaisena vielä vuonna 2017.

Rakenteelliset muutokset kohdistuvat ammatillisessa koulutuksessa pääosin henkilöstömenoihin, mikä tarkoittaa resurssien vähentämistä opetuksesta, opetuksen tuesta ja ohjauksesta. Vaarana on, että vähennys kohdistuu kipeimmin eniten tukea tarvitseviin opiskelijoihin. Se lisää taas keskeyttämisen riskiä ja yhteiskunnan kustannuksia. Vaarana on myös, että toiminnan kehittämiseen ja reformiin valmistautumiseen tarvittavia resursseja joudutaan vähentämään tilanteessa, jossa

muutostarve on suurin vuosikymmeniin. Sillä saattaa olla kauaskantoiset vaikutukset koko ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuteen, laatuun ja vaikuttavuuteen.

Ammatillisen yhteishaun aloituspaikkoja ei ole tarkoituksenmukaista vähentää merkittävästi, koska Vantaan kaupungilla on edelleen koulutustakuu peruskoulun päättävälle opiskelijoille.

Perusopetukseen valmistava opetus ja perusopetuksen lisäopetus

Perusopetuksen valmistavan opetuksen rahoitus kytkettäisiin ehdotuksen mukaan vuosittaisen laskentapäivän sijasta läsnäolokuukausien määrään. Perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetun perusopetuksen rahoituksen laskenta perustuisi suoritettuihin kursseihin.

Hallituksen esityksessä esitetään nykyisen perusopetuksen valmistavan opetuksen yksikköhinnan huomattavaa alentamista (kerroin 2,49 pienenisi 1,67:ään), jotta turvapaikanhakijamäärien kasvun johdosta tarvittava opetus voidaan rahoittaa. Vantaalle tämä yksikköhinnan alennus merkitsee 1,5 miljoonan leikkausta vuoden 2015 oppilasmäärän mukaisesti. Hallituksen esityksessä todetaan, että leikkauksen jälkeen rahoitus vastaa perusopetuksen keskimääräistä hintaa 12 oppilaan ryhmässä. Vantaalla opetusryhmät ovat jo nyt pääsääntöisesti 12-13 oppilasta.

Hallituksen esityksen myötä on kunnilla mahdollisuus joustavasti toteuttaa valmistavaa opetusta opiskelijamäärien muuttuessa nopeastikin. Läsnäolokuukausien määrittelytapa on hyvä, koska kunta voi joustavasti aloittaa toimintaa tarpeen mukaan.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen ja 46 §:ssä tarkoitetun perusopetuksen (oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksen) rahoitusjärjestelmien muutosehdotukset ovat nykytilanteeseen verrattuna parannuksia, erityisesti mm. se, että rahoitus kytkeytyy toteutuneeseen opintojen määrään. Rahoitukseen oikeuttavien opiskelijakohtaisten kurssien määrää ehdotetaan rajoitettavan, mikä ei ole toivottavaa. Kurssien määrään vaikuttavat yksilölliset erot, joten kunnassa tulisi olla päätösvalta kurssien määrään, eikä osaa niistä pitäisi sulkea valtionosuuden piiristä pois.

Edelleen pidämme etuna sitä, että rahoitus ml. luku- ja kirjoitustaidon opetus, tulee yhdestä lähteestä kaikille opetuksen järjestäjille. Tämä tulee sujuvoittamaan opetuksen järjestämistä ja antaa erityisesti mahdollisuuden niille kouluttajille, jotka eivät voi osallistua kilpailutuksiin toteutettavaan koulutukseen.

Tärkeimpänä näkökulmana pidämme sitä, että opiskelu toivottavasti vauhdittuu, kun hallinnollisia esteitä poistuu.

Perusopetuksen lisäopetuksen yksikköhinnan kertoimeksi esitetään lakiehdotuksessa 1,26. Lisäopetuksen opiskelijoiden yksilöllisen ohjauksen ja tuen tarve on erityisen suuri, joten yksikköhinta ei ole riittävä. Kertoimen tulisi olla vähintään 1,5.

Maahanmuuttajien ammatillinen koulutus

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti siten, että valtionavustuksella voitaisiin vuonna 2017 rahoittaa sellaisten maahanmuuttajien ammatillista koulutusta, jotka eivät ole suorittaneet perusopetuksen oppimäärää tai joilla ei ole perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeistä tutkintoa. Maahanmuuttajien koulutukseen kohdennettu erillinen valtionavustus on kannatettava. Samalla tulee poistaa säädöksiin perustuvat esteet joustavan sekä opiskelijan osaamisesta ja tarpeista lähtevän koulutuspolun toteuttamisesta. Valtionavustusta tulisi voida käyttää myös tietyissä tapauksissa jo tutkinnon suorittaneiden koulutuksiin, koska maahanmuuttajan aiempi tutkinto ei takaa kaikissa tapauksissa työllistymistä Suomessa. Työllistyminen voi siis edellyttää osaamisen täydentämistä tutkinnosta huolimatta.

Lukiokoulutus ja lukioon valmistava koulutus

Esityksen mukaan on tarkoitus muuttaa ja yhdenmukaistaa lukion rahoituksen yksikköhintaa koskevaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 24 §:n 1 momenttia siten, että yksikköhinta on aikuisten oppimäärän mukaan opiskelevien osalta sama, riippumatta opintojen aloittamisistä. Tässä yhteydessä tulee varmistaa se, että myöskään nuorten oppimäärän mukaan opiskelevien yksikköhintaan ei vaikuta opintojen aloittamisikä.

Nykyisen lain mukaan yksikköhintoja laskettaessa niitä opiskelijoita, jotka opiskelevat lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa painotetaan kertoimella 1,21. Valmistavan koulutuksen opiskelijoilla on kahden vuoden kokemuksemme perusteella huomattavan suuri yksilöllisen ohjauksen ja tuen tarve, joten yksikköhinta ei ole riittävä. Yksikköhinnan kertoimen tulisi olla vähintään 1,5.

Vapaa sivistystyö

Viimeisimmän päätöksen mukaan Vantaan aikuisopiston vahvistettu valtionosuuden tuntimäärä on 35.646 tuntia. Esitetty muutos vähentää Vantaan kaupungin kansalaisopistotoimintaan saamaa valtionosuutta 27.447 euroa. Jo ennestään niukka kansalaisopistotoiminnan valtionosuus laskee edelleen esitetyn muutoksen johdosta.

Suomen kaikkien museoiden valtionosuus on vähentynyt vuodesta 2011 lukien. 2016 valtionosuuksia leikattiin edelliseen vuoteen verrattuna 2,8 miljoonaa euroa eli lähes 8 %. Vantaa esimerkkinä: vuodesta 2014 lukien vuoteen 2016 Vantaan kaupunginmuseon valtionosuus on vähentynyt 180 305 eurosta 167 444 euroon ja Taidemuseon valtionosuus 103 032 eurosta 95 682 euroon. Kun valtionosuus vähenee jatkuvasti ja samanaikaisesti henkilöstö- ja kiinteistökulut kasvavat, ollaan tilanteessa, jolloin museoiden on leikattava toimintakuluista ja se johtaa varsinaisen museotoiminnan heikkenemiseen.

Indeksijäädytykset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös hallitusohjelman liitteessä 6 edellytetyt vuosia 2016—2019 koskevat indeksijäädytykset vuoden 2017 osalta. Hallituskaudella on jo tehty valtion rahoitukseen huomattavia leikkauksia mutta kuntien tehtävien ja velvoitteiden määrää ei ole pystytty vähentämään vastaavasti. Vaarana on, että resursseja joudutaan leikkaamaan kunnissa lakisääteisten tehtävien ja velvoitteiden hoitamisesta.